

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

4 Linqendus non est (nisi sit sententia) præsul.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

Nec sufficere nobis ad salutem arbitremur, si turbis
negligentium, vel quorumlibet indoctorum, fide vel
adibus adaequemus, quibus sacris literis unica est cre-
dendi patiter & vivendi regula & praescripta.

*Ne ergo (ut supra dictum est) tales sui officii successores aliquis
sibi quaerere probentur Episcopi alteram pro se successorem sibi sta-
tuere ac designatum in locum suum subrogare.*

QVÆSTIO II.

Quod autem amicorum patrocinia in aliquorum electione
convalescere non debeant, auctoritate beati Gregorii Pa-
pae probatur, qui in secundo libro Regesti, indid. 11. ep. 22.
sive cap. 107. scribit Antonio Subdiacono dicens.

C. I. ¶ In electione Episcopi non munerum datio,
nec aliquorum patrocinia con-
fiscant.

Illud b quidem pra omnibus tibi cura sit, ut in hac e-
lectione nec datio quibusvisque modis interveniat
patriorum, nec quarumlibet personarum patrocinia
convalescant. Nam si quorundam patrocinio fuerit
quisquam electus, voluntatibus eorum, cum fuerit or-
dinatus, obedire, reverentia exigente, compellitur: si q-
fit, ut & res illius mirantur ecclesia, & ordo ecclesiasti-
cus non servetur. Talem ergo, te admonente, personam
debeat sibi eligere, qua nullus incongruus voluntati de-
serviat, sed vita ac moribus decorata, tanto ordine di-
gna valeat inventiri.

C. II. ¶ In electione antistitis communi utilitati,
non suo lucro quisq; prospiciat.
Idem ad clerum Mediolanensem, lib. 2. indid. 31.
epist. 29. sive c. 62.

Dilectissimi e filii, officii nostri censura communiti
suademus, ut in hac suscipiendi antistitis causa nul-
lus vestrum, neglecta utilitate communi, suo lucro pro-
spiciat: ne, si quisquam propria commode appetit, fri-
vola astringente fallatur, quia nec libero iudicio pra-
ferendam sibi personam examinat mens, quam cupi-
ditas ligat. Pensantes igitur, quae cunctis expediunt, ei
quem vobis divina gratia praetulerit, integritam sem-
per in omnibus obedientiam praebeo. Iudicari nam-
que a vobis ultra non debet semel praeratus: sed tanto
nunc subtiliter iudicandus est, quanto postmodum iudi-
candus non est.

QVÆSTIO III.

Quod autem simoniacus habendus non sit, qui post electio-
nem pro indempnitate ecclesiae iuramentum praestitit facile
probatur. Aliud est enim ante electionem iuramentum
facere, vel se futurum pacisci, ad hoc ut eligatur: aliud est, nullo
precedente conventionem post electionem huiusmodi iuramentum
offerre. Illud ab officio tanquam minus impensum deiecit: hoc au-
tem commorando nullum impedimentum generat.

De priori casu scribit Pelagius Papa clero Catinensi.
C. I. ¶ Qui in Episcopum eligitur, de rebus eccle-
sasticis aliquam securitatem nulli
faciat.

Talia d quidem iam dudum ad fratrem & Coepi-
scopum nostrum Eucarpum de visitatione Cari-
nensis ecclesiae scripta direximus, ut in eis iudicium
nostrum potius agnosceret. Veruntamen, quia quos-
dam ibi non sana intentione, sed pravis studiis, dissen-
siones suscitare, vestra etiam relatione cognovimus,
qui scientes se ad Episcopatum nec aetate, nec scientia,
nec virtute meritis, posse perducere, ad hoc tantummodo
inquietate ecclesiam volunt, ut sibi de his, quae ex ipsa

a Sup. Apostolica. b Polyc. l. 3. tit. 3. l. 1. p. 5. c. 129. c Polyc.
ibid. l. 1. p. 5. c. 130. d Anf. l. 6. c. 40. Polyc. l. 2. tit. 3.

praesumpta sunt, impunitatem futuram promittit Episcopus,
& fiat rapina securitas, Episcopatus ambitio, haec
etiam vos diximus commoneos, ut decretum in Elpidio
Diacono factum, & subscriptum ab omnibus
quos vestra relatio designavit, ad nos eum praedicti
littatoris epistola, & cum eodem Diacono mature, &
propitiate, perducere. & post pauca. ¶ Cum igitur
filius noster, magnificus vir, Leo prator, venisset, ac
nobis de singulis, quae ibi mora sunt, & quomodo
proprie totius civitatis in Elpidio Diacono concordaretur.
Unde quia de memorati viri testimonio dubitare non
non possumus, idcirco, sicut dictum est, Elpidium Dia-
conum ad nos facite propere, nec expectetis ulterius,
ut admonitio ad eum nostra debeat destinari. Quae
tamen hoc per vestram dilectionem in praesenti iustissime
specialiter admonemus, ne cui se aliquis dote, vel
tutum esse promittat, sed neque de ecclesiasticis praerog-
atis causis aliquam securitatem cuiquam audeat facere,
sive promittere, aut quasi factus Episcopus ea
direpta sunt non repetat, sed apud eos, a quibus dis-
cepta sunt, permanere libere patiat: sciens, quod si
aliquid fecit, vel fecerit, nec a nobis omnino permittitur
valere ipsa promissio, & cum iudicii nostri, quod de his
habuimus, damno, pastoralis consecrationis officium
promereri non poterit. De secundo vero casu in isto
secundi legitur.

C. II. ¶ Post electionem pro indempnitate
licet electo iuramentum pra-
stare.

Artaldus Arelatenfis i Episcopus, Narbonensis
ecclesiae suffraganeus, Romam consecreturus ad
Bonifacium Papam Urbanum venit: sius quippe Archiepiscopus
scopus eum, consecrare volebat, quoniam post electio-
nem suam propter bona ecclesiae conservanda canonice
iuravit. Consecratus itaque est a Domino Papa Urbanus,
ante purgatus huiusmodi iuramento. De iuramento,
quod canonice nostrae ecclesiae feci post electionem,
nullam conventionem ante, ut eligeret, feci. Narbonensis
vero Archiepiscopus, nullius, praeter id, criminis
causa, consecrationem nostram omnimode, me sciente, neque
mihi criminis conficius sum, propter quod a facta e-
iunctione repellat.

¶ Arelatenfis in manscriptis etiam sic habetur. Sed
sum est subesse mendum, quia hic Episcopus vocatur suffraganeus
Archiepiscopi Narbonensis: in concilio autem secundo
Arelate refertur ad provinciam Viennensem. Et quoniam
Archiepiscopus Durandi in speculo de auctor. & uso pallii, hoc eum, ut
dat, Arelatensem Archiepiscopum subesse Narbonensi: etiam
Ioannes Andrea in notis ad illum locum expresse scribit, in
titulo non agi de Arelatenfi Archiepiscopo. Et probatur etiam
Electens, qui verus est suffraganeus Archiepiscopi Narbonensis,
rapie scriptum fuisse, Arelatenfis.

QVÆSTIO IV.

Quod autem clericus ante sententiam tempus ad Episcopum
discedere non liceat, probatur auctoritate Symmachii
Papae, dicens.

¶ Symmachii. ¶ Citatur libellus Eusebii, nomine Symmachii
chi Papae, cuius reddita est ratio sup. distind. 31. omnia. & 44.
non nos.

C. I. ¶ Ante tempus sententiae non licet clericis
ab Episcopo suo discedere.

Nonne d directa sunt verba canonum 1. [Quoniam
que clericorum ab Episcopo suo ante sententiam
tempus pro dubia suspitione discesserit, manifestata
eum manere censuram?] & infra. [Lex ecclesiastica]

a al. iterari. b Emendatum est hic locus in Anselmo &
Polycarpo. c al. sacerdotum me repellat. d l. 1. p. 1. c. 1.
340. & 341.

pontificem ab aliis accusatum priusquam sub luce obiecta confiterentur, exigat non relinquat.

¶ Canonum. Sic emendatum est ex vetustis codicibus, Enochus ipse, & Iovinianus prius legentibus, Decreti. Ceterum autem Enochus voluit canones, qui ante Symmachum de hac re editi erant. Qui vero in glossa citantur, sunt ex epistola Pontificum Symmacho pæsentibus. In Cartaginensi quidem concilio inserto in eodem canonem est undecimus canon, qui citatur infra, n. 9. 3. e. si quis Presbyter, & decimus numeratus, sup. 4. 9. 5. e. quisquis Episcoporum, & viginti quatuor citatus ibidem, c. placuit ad quas, & præcipue ad primam videtur spectasse Ennodius.

QVÆSTIO V.

Sine literis Apostolicis a Episcopo accusatus, & a sancta sede vocatus, ad suam non revertatur ecclesiam.

C. I. ¶ A sede Apostolica vocatus Episcopus ad dominum non revertatur, nisi purgatus, & Apostolicis literis instruitus.

Unde Sixtus Papa 1. antep. 2. c. 3.

Quilibet si fratrum pulsatus, atque ab hac sancta sede vocatus, cum se nobis representaverit, ad ecclesiam tamen non prius revertatur, quam literis Apostolicis, vel formatis pleniter instructus, atque purgatus sit, si fuerit unde: ut postquam domum reveritus fuerit, cognoscant vicini sui, qualiter suam aliorumque causam hic finierit: quatenus eam absque ambiguitate ulla nuntiare, & prædicare omnibus possit. Ab hac enim sancta sede a sanctis Apostolis tueri, defendi, & liberari Episcopi iussi sunt: ut sicut eorum dispositione, ordinante Domino, primitus sunt constituti, sic huius sanctæ sedis (cujus dispositioni eorum causas, & iudicia servaverunt) protectione, futuris temporibus sint ab omnibus pervertitibus semper liberi. Unde culpantur ii; qui aliter circa fratres egerint, quam huius sedis rectoribus placere cognoverint.

CAUSA IX.

Sententia excommunicationis notatus quidam Archiepiscopus, aliquos clericos alterius metropolitani ordinavit: quendam capellanum sui suffraganei, illo inconsulto, deponit, atque alium in loco suo ordinavit.

- 1. Hic primus queritur, an ordinatio, quæ ab excommunicato facta est, aliquo modo possit rati haberi.
- 2. Secundum, an liceat Episcopo, Archiepiscopo, Primati, vel Patri archiepiscopali alteri sine propriis literis ordinare.
- 3. Tertium, an Archiepiscopus clericos suffraganei sui, illo inconsulto, damnare valeat, vel damnatus absolvere.

QVÆSTIO I.

Quæ ordinatio, quæ ab excommunicato celebratur, nullas omnino virtutes atque etiam consecrati appellanda sit, testatur Gregorius lib. 3. epist. 18. dicens:

C. I. ¶ Non potest appellari consecrati, quæ sit ab excommunicato.

Non consecrati tamen dicere nullo modo possumus, quæ ab excommunicato hominibus est celebrata.

C. II. PALEA.

Excommunicati illicitè manus imponunt: quia potestatem ordinandi non habent. Vbi autem illicita est manus impositio, vulnus infligitur. Unde reiterari necesse est, quod minime probatur esse collatum.

¶ Hæc sequenti Palea absunt à plerisque vetustis exemplaribus.

a. Al. Apostolica. b. Ans. l. 2. c. 8. c. Poly. lib. 2. tit. 37. l. 20. p. 4. c. 74. & p. 6. 134.

ribus: habentur tamen in uno valde emendato, in quo pauca haberi solent. Prior autem hæc videtur esse summa quadam sequenti.

C. III. PALEA.

[Unde Damasus Papa epist. 4. ait.]

Per a illicitam manus impositionem vulneratum caput illi, qui videbantur aliquid accepisse, habebant: & ubi vulnus infixum est, necesse est medicinam adhibere, qua infixa sanetur macula, id est, reiterari necesse est, quod legitime actum, aut collatum minime probatur, si perfectum esse debet. Nam quomodo honorem possit retinere; qui ab illo accepit, qui potestatem dare legitime non habuit, invenire non possum.

Sed excommunicati hic intelligendi sunt, qui in ipsa sua ordinatione panam excommunicationis contraxerunt, qui nunquam in numero catholicorum fuerunt. Ceterum, qui inter catholicos prius deputati sunt, si postea excommunicationis sententia notati fuerint, ordinatione tamen eorum ab ecclesia misericorditer tolerantur.

C. IV. ¶ Ordinationes ab excommunicato, non simoniace factæ, ex misericordia tolerantur.

Unde Urbanus Papa secundus scribit, dicens.

Ab excommunicatis, quondam tamen Catholicis Episcopis ordinatos, si quidem non simoniace ordines ipsos acceperunt, & si ipsos Episcopos simoniacos non fuisse confiterentur, ad hæc, si eorum religiosior vita, & doctrina prærogativa visa fuerit promereri, poenitentia iudicata, quam congruam duxeris, in ipsis, quos acceperunt, ordinibus permanere permittas. Ad superiores autem conscendere non concedimus, nisi necessitas, vel utilitas maxima flagitaverit, & ipsorum sancta conventio promeruerit.

Sed & illud Gregorius d. de nominatum excommunicatis intelligitur: quorum ordinatione sunt irritæ, si eorum damnatio non erat ordinanda incognita.

C. V. ¶ Qui nominatum excommunicati sunt, & qui aliorum sedes invadunt, alios ordinare non possunt.

Unde idem Urbanus ait in synodo Placentina, cap. 9. & sequentibus.

Ordinationes, quæ ab hæreticis nominatum, excommunicatis factæ sunt, & ab eis, qui catholicorum adhuc viventium Episcoporum sedes invaserunt, irritas esse iudicamus: nisi probare valuerint, se cum ordinarentur, eos necesse damnatos. Qui vero ab Episcopis quondam catholicis ordinatis, sed in schismate à Romana ecclesia separatis consecrati sunt, eos nimirum, cum ad ecclesiam unitatem redierint, servatis propriis ordinibus, misericorditer suscipi iubemus: si tamen vita, & scientia eos commendat. An modo vero, quicumque à prædictis schismaticis, sanctæque Romanæ ecclesiæ adversariis se ordinari permiserit, nullatenus hæc venia dignus habeatur. Quamvis hæc autem misericordie intuitu, magnaque necessitate cogente, hæc in factis ordinibus dispensationem constituerimus: nullum tamen præiudicium sacris canonibus fieri volumus: sed obtineant proprium robur, & cessante necessitate, illud quoque cesset, quod pro necessitate factum est. Vbi enim multorum strages facit, ibi subtrahendum est aliquid severitati, ut non addatur amplius charitati.

¶ Ut addatur, &c.] Hæc sunt addita ex concilio ipso, Eloquentius quodam, nisi à catholicis facta fuerit, irrita esse probatur.

a. Sup. l. 7. 7. per illicitam. b. sup. ead. nos consecrationem. c. Ans. l. 12. c. 74. l. 20. p. 6. c. 206. d. sup. ead. nos consecrationem. e. Poly. l. 7. tit. 37. c. 74. & l. 2. tit. 37. c. 9. & 10. f. Cl. 11. g. Cl. 12. h. Cl. 15.